

KIBICU ÜSTJE

Egy régi kínai mondás szerint ifjú ember számára kibírhatatlan a féltékeny feleség, de mire megöregszik, rájön, hogy nem is volt olyan kibírhatatlan... Igaz, nem tartozik a legbölcsebb kínai mondások közé, főképpen, ha arra gondolunk, hogy mennyi szerencsétlenség okozója lehet egy féltékeny asszony! A féltékenységet nemcsak különböző tárgyak összetörését jelenti, hanem azt is, hogy a férj nem tud dolgozni. Súlyosabb esetekben nemcsak a család, hanem akár egy ország romlását is előidézhetheti. Lehetetlen lenne előszámlálni az ilyen eseteket. A féltékenységet átokká is válhat, nyakadra tekeredő mérges kígyóvá, mennykőves átokká. Az utóbbi ugyan ritkább... A fegyelmezett férj példa lehet a feleség számára, így elkerülhetők az ilyen bajok. A gyengék persze megcsalják feleségüket, aminek a levét később ők maguk isszák meg. Ezért a másik bölcs mondás így szól: buta férfi fél a feleségétől, de okos

asszony tiszteli a férjét. Van egy másik bölcsesség is, miszerint a ragadozó madár megszelídítése a madarászton múlik, a feleségé pedig a jó férj példáján.

Volt egyszer Kibi tartományban, Kaja vidékén, Nizihe községben egy Izava Sódaiфу nevű szegényember. Ősei még Harima tartomány fejét, Akamacut szolgálták, de elhagyták Harimát, a Kajosi korszak első évében (1441) kirobbant háború idején, s letelepedtek Kibiben. Sódaiфу idejében már három nemzedék élt itt, tavasszal szántottak-vetettek, annak rendje és módja szerint, ősszel pedig arattak.

Sódaifunak egyetlen fia volt csak, Sótáро, aki nem szerette a földművesmunkát, de annál jobban kedvelte az italt, és szeretett szoknyák után járni. Tehetős szülei sokat is bántódtak emiatt, s amikor már lemondtak a reményről, hogy Sótáро észretér, rájöttek, hogy Sótáрот meg kell házasítani, mégpedig egy jó családból való lánnyal. Ezt aztán világgá is kürtölték, annyira, hogy egyszer egy idősebb ember kereste fel Sódaiфуékat.

— Ismerek egy papot — mondotta —, a kibucui templom papját, Kaszadát. Szép, engedelmes lánya van, jó nevelést kapott. Szépen tud verselni, és a zenéhez is ért. Ha hajlandók lennének házukba fogadni, mint fiuk hitvesét, én nagyon örülnék, hiszen milyen

boldog és szép pár is válna belőlük! Ezt mint házasságközvetítő mondom.

Sódaiфу természetesen nagyon megörült az ajánlatnak, de azután szomorúan így válaszolt:

— Ez a házasság a mi családunkra rendkívül megtisztelő lenne, s még unokáink is boldogan emlékeznének rá... De alig hiszem, hogy ebbe belemenne a pap családja, hiszen tartományszerte ismert nemesemberek, nevük már önmagában is méltóságot hordoz, míg a miénk csak egyszerű, vezetéknev nélküli parasztnév!

— Ne legyen olyan szerény — mondta mosolyogva az öregember —, bizza csak rám a dolgot, én tapasztalt vén róka vagyok. Remélem, hogy sikerülni fog ez a házasság, s még öreg napjaimban is büszkén gondolok rá vissza.

Az öreg eljárt a pap családjánál is, s a pap felesége azonnal belement az ajánlatba. Örült, hogy tizenhét esztendőс lányuknak jó házasság ígérkezik...

A maga útján ment azután már minden, hiszen mindkét család akarta a házasságot. A lány szülei elküldték igenlő válaszukat, mire Sódaiфуék késedelem nélkül ajándékokkal válaszoltak, ahogy illett.

Esküvő előtt a pap szerette volna megszentelni hagyományos szokás szerint a vizet, a templom istene tiszteletére, hogy an-

nál nagyobb áldás szálljon az ifjú párra. Ez a szertartás abból állt, hogy a templom híres üstjében vizet forraltak, és az oltárra helyezték az ajándékokat. A szertartásban segédkező lányok közben mondták az ünnepi szöveget, míg az üstben a víz forni nem kezdett. Az üstöt különben jóslóüstnek nevezték, mert ha boldog házaselet várt a párra, akkor sipolt, ha pedig boldogtalan, meg sem moccant a víz. A pap közben elvégezte a szertartást. Az isten nem fogadta el az áldozatot, mivel a katlan néma maradt, mint a hal. Még annyi hangot sem hallatott, mint a mezőn cirpelő tücsök. A pap nem bírta aggodalmait magába fojtani, ezért elmondta az esetet feleségének. De az asszonyt nem aggasztotta a hír:

— Azt hiszem — válaszolta —, az üst azért nem sipolt, mert a szertartást végzők nem jól kezelték. Talán ellenségei az istennek, ki tudhatja? Tudomásom szerint, ha már az eljegyzés megvolt, akkor a házasság az isten előtt megkötöttnek számít, s nem bontható fel, semmilyen körülmények között. Ne felejtse el azt sem, hogy Sótáró ősei nemesek voltak, s milyen szégyent vallanánk, ha megszegnének adott szavunkat. És gondoljunk lányunkra is, aki már annyi szépet és jót hallott Sótáróról, hogy előre megszerette; micsoda fájdalmat okoznánk neki, ha megtudná, mi történt az üsttel... Tudhatod, mi-

ilyen akaratos lány: talán még valami ostobaságra vetemedne!

Végül is az asszony érvelése győzött, s a papnak nem maradt több ellenvetése. Nemsokára megtartották az esküvőt, hatalmas és gazdag lakomát csaptak. Mindenki szerencsét és boldogságot kívánt az ifjú párnak, s olyan hosszú életet, mint az ezer évig élő daru, vagy mint a tizezer éves teknősbéka élete.

A papék lánya, Izora, miután az Izava családba került, reggeltől estig szorgosan szolgálta férje szüleit. Sótáró is örült hitvesének, és boldog napokat éltek együtt.

De hiába, Sótáró nem tudta legyűrni féktelen természetét. Ismét kezdett kimaradozni, s egy O-Szode nevű örömlánnyal tartott fenn viszonyt. Mondták, hogy a legközelebbi faluban még házat is építtetett neki. Nem telt el sok idő, már haza sem ment, hanem O-Szodenál tartózkodott. Izora elkeseredett: szülei háborgására tiltakozott Sótáró magatartása ellen, s maga is keserű szemrehányásokat tett férjének. Majd könnyögött, térjen vissza hozzá. De Sótárónak egyik fülén be, a másikon ki a panaszáradat, egészen addig, míg Sódai fu megelégette fia kicsapongását, s bezáratta az egyik lakószobába. Izora még elkeseredettebb lett, s hogy enyhítsen apósáék bánatán, még hűségesebben szolgálta őket. Jámborságában odáig ment, hogy még férje

ágyasáról is gondoskodott, sőt, ajándékokat küldözgetett neki.

Egyszer, amikor Sódaisu nem volt otthon, Sótárá kiszökött a szobájából. Esdekelve kérte feleségét:

— Belátom, hogy kicsapongó életet életem, s tudom, mennyire jó vagy. Őszintén megbántam, amit veled tettem, el is határoztam erősen, hogy melletted maradok, anyámékat pedig megpróbálom kiengesztelni. Csak az a baj, hogy az az asszony Harima tartománybeli, szegény és árva, támasz nélkül való. Nem küldhetem el se szó, se beszéd. Akkor csak durva tengerészek között tengődhetne. Nagyon sajnálnám, egész életemben furdalna a lelkiismeret, hogy úgy magára hagytam. Amikor hozzászegődtem, akkor is inkább az iránta való szánalom vezetett. Egy ilyen nő úgyis csak mint a férfiak élvezeti tárgya tenegetheti napjait, s ezért szeretném, ha jobb, műveltebb emberek közé kerülne, olyanok közé, mint a főváros elegáns urai. Engedd, hogy elkísérjem legalább Kjótóig, hogy valami rendes és jó hivatalnok házában elhelyezhessem szolgálónak. Sajnos, nekem nincs pénzem, s ezért a te segítségedet szeretném kérni, mivel mástól nem kérhetek semmit.

Izora azonnal kész volt Sótárának segíteni. Titokban eladta összes holmiját, még azokat a tárgyait is pénzzé tette, melyeket édesanyjától kapott. Sótárának tehát volt már pénze,

nyugodtan szökhett meg családjától. De-hogyis gondolt arra, hogy elváljon a szeretőjétől!

Izórának nemsokára rá kellett jönnie, hogy kegyetlenül becsapták. A fájdalom annyira megviselte, hogy ágnak dőlt. Szülei és apósáék féltve ápolták, híres orvosokat hívtak mellé, de semmi nem használt. Állapota egyre súlyosabb lett: szinte heteken keresztül nem vett magához semmit, a rizskásából is épp csak csipegetett. Mindenkinek be kellett látnia, hogy a lelki bánat gyógyíthatatlan betegséget okoz.

Sótárá és O-Szode útnak indult. Elhagyták Harimát, s Araiban álltak meg. Itt meglátogatták O-Szode egyik távoli rokonát, Hikorokut. Még szerencse, hogy a tartomány éppen útjukba esett.

Hikoroku, amikor megtudta Sótárá szándékát, igyekezett őt lebeszélni:

— Nem kell azt hinni, hogy a fővárosban mindenki jó. A régi mondás azt tartja, hogy ahol éppen lakik az ember, ott van a főváros. Maradjatok egyelőre csak nálunk. Nem vagyunk ugyan gazdagok, de szívesen megosztjuk veletek egyetlen tál rizsünket is.

Sótárá és O-Szode szívesen vették a marasztaló szót. Hikoroku annyira ment barátságával, hogy megszerezte számukra a szomszéd üresen álló házát... És örült, hogy most már barátai is vannak! Alig telt el pár hét,

O-Szode súlyosan megbetegedett. Először mindenki azt hitte, hogy csak megfázott, de vonásailassan úgy eltorzultak, mintha gonosz szellem szállta volna meg. Ágyában sirt és nyöszörgött, egyre csak hánykolódott. Sótáró, eszeveszett kétségbeeséssel, éjjel-nappal ápolta a beteg nőt, s közben akaratlanul is elhagyott feleségére gondolt, furdalta a lelkiismeret. Bánatát őszintén elmondta Hikorokunak, aki nevetve fogadta aggodalmaskodását:

— Milyen könnyelműen emlegetik az emberek a gonosz és a halott szellemét! Én ezekben nem hiszek. Minden betegségnek megvan a maga sora. O-Szode kiheveri majd a lázat, felépül, s egészségesebb lesz, mint valaha is volt.

Hikoroku bizakodó szavai megnyugtatták Sótárót, s most nagyobb türelemmel ápolta a beteget. O-Szode azonban betegsége hetedik napján meghalt.

Sótáró mérhetetlen fájdalommal siratta el kedvesét. Toporzékolt tehetetlen dühében, s szemrehányón bámulta az eget. Szívesebben halt volna maga is O-Szodéval, semmint nélküle éljen! Ismét Hikoroku volt, akinek sikerült őt megvigasztalnia. Sótáró elégettette a tetemet, majd összegyűjtött csontjai fölé papot hivatott, és megáldatta a kedves földi maradványait: nyugodjék békén a halottak között.

S a napok teltek-múltak. Sótáró nem támaszthatta fel a halottat, de hazatérésre sem gondolhatott. Mennyivel távolabbinak rémlett az otthon ege, mint O-Szode porai! Napjait tétova semmittevéssel, estéit pedig a temetőben töltötte. A mező már zöldbe öltözött, s itt-ott felhangzott az őszi tücskök cirpelése, majd beköszöntött az ősz. Sótáró egyre szomorúbb s magányosabb lett.

Egy alkalommal észrevette, hogy O-Szode sirja mellett új hant emelkedik, melyet egy nő látogat, s öntözi virágait. Egy este megvárta az asszonyt, bátorságot gyűjtött és megszólította:

— Fogadja részvételem. Bizonyára nagyon szenved az itt fekvő elhunytja miatt, ha fiatal nő léte olyan buzgón látogatja a sirt, főképpen az esti órákban.

— Már én is észrevettem itt önt — felelte a nő —, és arra gondoltam, nyilvánvalóan nagyon szerette hitvesét; hiszen én minden alkalommal itt találtam önt. Fogadja mély együttérzésemet — szolt, és csendesen sírni kezdett.

— Igen — válaszolt álnokul Sótáró —, mintegy tíz napja veszítettem el a feleségem. Egyedül maradtam, annyira árván, hogy nem is tudok mihez kezdeni. Egyetlen foglalatosságom, hogy megvárom az alkonyt, és kijövök ide a temetőbe. Bizonyára ön is így van a temetőbe járással.

— Nekem nem hozzátartozóm az, aki itt fekszik. A gazdám volt. Pár napja temették el. Felesége küldözgeti velem a virágokat, ő férje halála után ágynak dőlt, s azóta fel sem tud kelni.

— Mennyire sajnálom a szegény asszonyt! — sóhajtott fel Sótáró. — Mondaná meg talán, ki volt a férje, s hol laknak?

— A gazdám köztiszteletben álló személy volt — felelte a nő. — Messziről jöttek ide, mert megrágalmazták, s ezért hivatalát és birtokát el kellett hagynia. Az asszony messi tartományokban híres szépség, s éppen szépsége miatt támadt a rágalom. Ezért kellett e kietlen vidékre költöznünk.

— Ne is folytassa — szakította félbe Sótáró —, egyre jobban sajnálom úrnőjét. Hanem, ha valóban nem laknak messze, kérem, vezessen engem asszonyához.

— Jöjjön velem nyugodtan, megmutatom a házunkat. Nincs messze. Gondolom, úrnőm csak örülne, ha néhanapján meglátogatná.

Együtt hagyták el a temetőt. Mintegy fél mérföld járás után az ösvény elágazott, s egy kőhajításnyira sötét cserjés következett. A bozót mögött állt a szalmatető házikó.

Közben beesteledett. A vékony bambusz-nád-kapura kísérteties fényt vetett az alig egyhetes újhoid. Elhanyagolt kertecske következett, majd maga a házikó: gyér lámpafény szűrődött ki hézagokkal teli ajtaján.

— Hát megérkeztünk — mondta a nő —, várjon, bejelentem úrnőnek. — S eltűnt.

A szolgáló kisvártatva visszatért:

— Asszonyom azt üzeni, fogadja, de sajnos, csak a hálósoba tolóajtaján keresztül beszélgethetnek, mivel nagyon rosszul van.

Sótáró belépett a házba. Láta, hogy résznyire elhúzták a hálósoba tolóajtaját, s azt is, hogy azon túl egy spanyolfal áll. Takarók csüngtek ki, s így könnyen kitalálhatta, hogy az asszony a fal mögött fekszik. Igyekezett ebbe az irányba beszélni:

— Mély együttérzésem vezetett önhöz. Hallottam gyászáról, s mivel magam is gyászolok, talán, ha megengedi, megvigasztalhatnánk egymást...

De ekkor, mintha a fal megmozdult volna, egy rettenetes hang válaszolt:

— Micsoda véletlen sodort ide téged! Remélem, lesz alkalmam megbosszulni, amit velem tettél.

A fal elhúzódott, s az ágyon elhagyott felesége, Izora hevert. Sápadt arca beteges lázban csillogott. Izora kinyújtotta feléje csontvázszerű fehér kezét, és Sótáró, félelmében eszméletét veszítve, a földre rogyott.

Amikor később magához tért, már nem a házikóban volt, hanem abban a kis Buddhatemplomban, ahol máskor is gyakran megfordult, ha arra vitte útja. Túl a mezőn valahol kutya ugatott. A halálra rémült Sótáró

futásnak eredt a falu irányába. Hazaérve, elmesélte élményeit Hikorokunak.

— Alig hiszem el, amit mondasz. Talán egy ravasz róka szedett rá... Az emberrel nagy bánat idején gyakran megesik, hogy vad látomásai vannak, vagy gonosz szellemek kerítik hatalmukba. És te különösen érzékeny ember vagy, veled az ilyesmikönnyen előfordulhat. Csak azt tanácsolhatom, hogy vigyázz, imádkozz buzgón, s kérd Buddha segítségét. Nincs messze innen Toda. Ott él egy szent látnok. Azt ajánlom, tisztulj meg lelkiileg, s fordulj hozzá. Ő majd ellát szent papírokkal, amelyek megóvnak a gonosz varázslatoktól.

Sótáró el is ment a jóshoz, aki szívesen fogadta.

— A bánat gyökere nagyon mélyen van... — kezdte. — Maga sokat foglalkozik a halállal, állandóan meghalt kedvese szellemével él. Vigyázzon, ne törjön magára a gonosz szellem. Lehetséges, hogy már az elkövetkező napokban el is jön a gonosz. Feltehető, hogy a szellem idősebb, mint a hétnapos halott szelleme. Zárkózzék be szigorúan hatszor hét napra, s éljen önmegtartóztató életet. Talán túlélheti a leselkedő veszélyt, ha rám hallgat, de ha nem, magára vessen.

Sótáró azonnal ráállt, hogy megfogadja a szent látnok tanácsait. Majd a jós különböző furcsa és bonyolult jelekkel telefirkálta Sótáró

testét, s kezébe nyomott egy halom piros ecsettel irt, gonoszt űző papírt:

— Ragassza tele ezekkel a háza falát, ajtóit, s bezárkózva kérje-könyörögje az ég segítségét, ha igazán meg akar menekülni.

Sótáró hazatérve úgy is tett, ahogy a látnok utasította. S éjjel felé — a jós szava beigazolódott — arra ébredt, hogy egy rettenetes hang szitkozódik odakünn:

— Seholy rés, ahol bejuthatnék! A szentelt papírok mindent beborítanak... — és sokáig dühöngött még a gonosz.

Sótáró alig várta a reggelt, s máris barátjához sietett. Hikoroku elégedetten hallgatta Sótáró éjjeli kalandját, mondva, hogy mégiscsak bölcs dolog volt elmenni a látnokhoz. Megígérte, hogy aznap éjjel ő is virrasztani fog.

A második éjszaka rettenetesen zord időt hozott; az eső eleredt, rázza-csapkodta a fényő ágait. A gonosz szellem azon az éjszakán már jóval éjjel előtt jött, hatalmas zajjal és vörös fénnel. Ismét káromkodott, szitkozódott, átkozta a szent papírokat.

Sótáró megdermedt félelmében, azt hitte, belehal az ijedtségbe. Reggel ismét szaladt Hikorokuhoz, hogy az higgadt, baráti szavai-
val erőt öntsön belé. Olyan rettegésben éltek, hogy egyetlen nap annyi volt, mint ezer ős és tavasz váltakozása. Izora átka megfogant: a gonosz minden éjszaka körülyar-

galta a házat, mind erősebben és erősebben üvöltött. Így köszöntött be a hatszor hetedik éjszaka. Lévén ez a gonosz utolsó látogatása, Hikoroku jobban imádkozott, mint valaha. És Sótáró felett minden különösebb baj nélkül virradt meg a reggel.

Hikoroku reggel megkönnyebbülve kereste fel Sótárót. Sótáró, aki annyira örült a virradatnak, már nem törődött azzal, hogy a szellem még a ház körül ólálkodhat. Hikoroku, alighogy rányitotta az ajtót, iszonyú üvöltést hallott, s rémületében eszméletlenül esett a földre. Aztán baltáért szaladt, rohant vissza Sótárhoz. Az utolsó éjszakai fények megcsillantak szerszáma élén.

Amint belépve jobban körülnézett a házban, nem találta barátját. A falon friss vérnyomok látszottak, melyek egészen a földig csikozták a falat. Sótárónak semmi nyoma. Nagy sokára az eresz aljára tévedt tekintete, s egy csomó kitépett haját fedezett fel.

Az örökvidám Hikorokunak bizony elszorult a szíve, amikor nappal átkutatta a környéket, s barátjának nyomát sem lelte. Semmi mást nem tehetett már, mint értesítette a Sódaiфу családot és Izora rokonait a rettenetes halálesetről.

S az emberek ettől kezdve tisztelik oly mélységesen a kibicui templom üstjének csodálatos hatalmát.